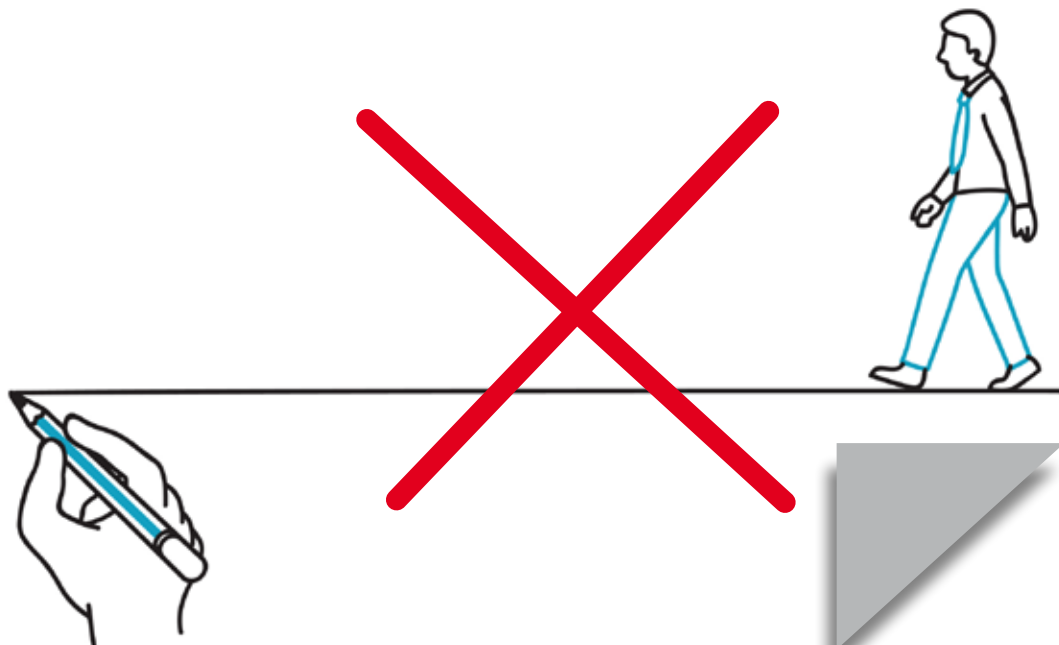

Met de grove borstel door de loopbaancheques

Vlaams minister van Werk voert besparing door

Marieke Genard

De nieuwe Vlaamse minister van Werk voerde onverwacht een zware besparing door op de loopbaancheques. Dankzij de loopbaancheques, die sinds 2013 werden ingevoerd, konden jaarlijks 36.000 individuele werkenden gebruikmaken van een betaalbaar aanbod van loopbaanbegeleiding. Met de komst van deze cheque ontstond ook een ruim werkveld van meer dan 250 erkende loopbaancentra die hun diensten aanboden. Hun toekomst is nu onzeker, want door de drempel naar individuele begeleiding te verhogen, zal waarschijnlijk een groot deel van de gebruikers vanwege de kostprijs afhaken.

Toen ik op 4 maart '25 het ochtendnieuws hoorde op de radio, verslikte ik me in mijn koffie. De Vlaamse minister Demir Zuhail (NVA) van Onderwijs, Werk en Justitie kondigde aan dat ze besloten had om het aantal loopbaancheques tijdelijk te reduceren naar een maximum van 1.000 per maand. De maatregeling (met terugwerkende kracht) in vanaf 1 maart en diende als drastische besparing. Wetende dat er in januari van dit jaar nog 3.782 loopbaancheques werden aangevraagd, is dat dus een besparing van bijna 3/4e van de kosten. In haar uitleg stelt de minister dat "het systeem doelgerichter en kostenefficiënter moet en dat kan alleen door er met de grove borstel door te gaan. (...) we moeten inzetten op meer kwalitatieve loopbaanbegeleiding". Hoe ze dat zal doen, daar heeft ze blijkbaar nog geen idee van. En hoe tijdelijk een tijdelijke maatregel is, blijft ook onduidelijk.

Slachtoffer

Het belangrijkste slachtoffer van de besparing zal uiteraard de individuele werkende zijn, die voor het bedrag van 45 euro recht heeft op een cheque die 4 uur begeleiding waard is¹. In principe hebben werkenden recht op de cheque maar mogelijk zal dit veel geduld vragen tot iemand een cheque ook echt in handen heeft en een traject kan opstarten. In het slechtste geval moeten mensen enkele maanden wachten waarbij ze op de 1^e van de maand aan de bestelknop moeten klaarzitten om bij de eerste 1.000 gegadigden te horen.

Drie dagen later, op 7 maart bleek het quotum van de hele maand al bereikt. Waarschijnlijk zijn er nooit zo veel loopbaancheques besteld in zo korte tijd. Toestanden die doen denken aan de verkoop van concerttickets van de grootste sterren. Wie geraakt daar binnen? De happy few, en de kans dat juist de meest kwetsbare werkenden uit de boot vallen, is reëel.

Werkveld

Het hele werkveld reageert gechoqueerd. LinkedIn barst van de commentaren en meningen. De manier waarop de beslissing werd gelanceerd roept veel vragen op. Aan deze beslissing ging geen overleg met de sector vooraf, ze is gebaseerd op pure besparingsdrang met kortetermijneffect voor de minister haar eigen departement. Dit zonder het wetenschappelijk onderzoek (Stijn Baert ea, 2022) in overweging te nemen, waarin het preventieve effect onderbouwd werd, terwijl de arbeidsmobiliteit in Vlaanderen, ten opzichte van Europese cijfers onderaan bungelt. Slechts 1% van de Vlaamse werkenden maakte gebruik van de loopbaancheques, terwijl amper 18% van diezelfde doelgroep écht tevreden is op diens werk. "Mobiliteit richting een betere baan is dan van grote economische meerwaarde" (Baert S, 2025).

Het effect

België worstelt al jaren met een bijzonder hoog aantal (+500.000) langdurig zieken. De nieuwste federale (dus Belgische) regering wil dit aantal terugdringen en de kosten hiervoor inzetten op re-integratie². Hiervoor was zelfs sprake van het uitbreiden van de mogelijkheid van loopbaancheques, die nu enkel geldig zijn voor wie nog onder contract is bij een werkgever. En dan hebben we het nog niet over de preventieve impact waarmee werkloosheid en ontslag kan voorkomen worden. Velen kunnen dankzij loopbaanbegeleiding proactief het heft in eigen handen nemen op zoek naar een plek die beter past. Kortom, we hoeven dit lezerspubliek niet te overtuigen van het belang van loopbaanbegeleiding.

Drempel verhoogd

Maar wat betekent deze beslissing voor de werkende en de loopbaancoaches? Waarschijnlijk heeft het grote succes van de maatregel dankzij de cheques de drempel verlaagd voor heel wat mensen die, indien de nood hoog wordt, de stap naar een coach ook

¹Op voorwaarde dat ze 7 jaar werkervaring hebben en de afgelopen 6 jaar hun recht nog niet hebben gebruikt, kan elke werkende (werknemer of zelfstandige) gebruik maken van 2 loopbaancheques voor de prijs van 45€. De eerste is 4u waard, de tweede 3u. Dus voor 90€ hebben ze recht op 7u loopbaanbegeleiding.

²De bevoegdheid voor de sociale zekerheid ligt op federaal, dus Belgisch niveau. De verantwoordelijkheid voor Werk bevindt zich op beide niveaus, waar federaal de grote lijnen worden uitgezet en regionaal (hier Vlaams of Waals) de toepassing en uitwerking gebeurt.

wel zonder een cheque zullen nemen. Zo zag ik in mijn praktijk al die jaren ook mensen die niet in aanmerking kwamen voor de cheques (nog geen 7 jaar werkervaring, werkzoekend of recent de cheques al elders gebruikt) en die wel de mogelijkheid hadden de coaching te betalen.

Het drempelverlagende effect is belangrijk om tijdig de hulp in te schakelen van een professional. Als mensen een hoger bedrag moeten betalen, dan zijn ze geneigd om een traject langer uit te stellen, waardoor de problematiek mogelijk groter wordt en we bijvoorbeeld uitval hadden kunnen voorkomen. Uiteraard zullen ook heel wat mensen geen hulp meer inschakelen omdat het hen de financiële draagkracht ontbreekt. Jammer, want vaak zijn dit net de kansengroepen, de mensen die baat zouden hebben van een traject om werk te maken van een betere toekomst.

Het systeem van de loopbaancheques was een bijzonder uniek project in Europa dat grondig onderzocht en onderbouwd werd.

Kwaliteit

Ik vroeg Sarah de Backer, verantwoordelijke van het erkend loopbaancentrum En Route, om de impact die zij voorziet op het werkveld onder woorden te brengen.

"Als erkend loopbaancentrum heb je de opdracht om in relatie tot de loopbaanbegeleiders een praktisch, administratief, inhoudelijk professioneel en kwaliteitskader te creëren. Dit kader legt de brug tussen Vlaamse overheid / VDAB, coach en coachee. Het creëren van dit kader is een proces van samenwerkingen opzetten dat zich niet direct laat vertalen in financiële opbrengsten, maar wel in kwalitatieve dienstverlening.

De keuze die gemaakt wordt door onze Vlaamse overheid, zet de kwalitatieve dienstverlening rechtstreeks onder druk door de zuurstof bij loopbaancentra weg te nemen om op bovenstaande te blijven inzetten. De kans is groot dat er een nieuw veld ontstaat van al dan niet erkende loopbaanbegeleiders die zich niet bij een loopbaancentrum aansluiten (gezien het tekort aan cheques) en solo de markt op gaan. Benieuwd wat de impact hiervan op de kwaliteit van de dienstverlening zal zijn. Immers: loopbaanbegeleiding vraagt niet alleen professionele coaches met vakbekwaamheid, maar ook een brede en gedegen kennis van een arbeidsmarkt die in beweging is. Beide aspecten worden geborgd binnen loopbaancentra."

Uniek in Europa

Als ik in een internationale uitwisseling betrokken was en we van elkaars good practices leerden, dan kon ik met trots vertellen over de loopbaancheques. Het systeem van de loopbaancheques was een bijzonder uniek project in Europa dat grondig onderzocht en onderbouwd werd, en waar een ruim publiek mee bereikt wordt. In de meer dan 20 jaar dat ik in het vak sta, heb ik het werkveld zien groeien van een ESF pilootproject waar we aan de slag gingen en onderzochten wat werkt, dat verder professionaliseerde en ontwikkelde. Sinds de komst van de loopbaancheques in 2013 kon het aanbod worden uitgerold over een breed publiek. Jaarlijks maakten 36.000 mensen gebruik van een loopbaancheque en er ontstond een groot werkveld met 250 erkende loopbaancentra. Zij kregen als taak de kwaliteit van de coaches en de trajecten grondig te bewaken. VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) registreert het werkveld en doet aan kwaliteitsbewaking.

Tijdelijk?

Zelfs al zijn we ons allen bewust dat er altijd een einde kan komen aan gesubsidieerde projecten, toch schoot de plotse drastische beslissing bij velen in het verkeerde keelgat. Dit systeem van de cheques dat preventief kan werken op de arbeidsmarkt, heeft in

de loop van de jaren zijn nut bewezen. Het is dan ook bijzonder jammer dat hier zo plots in gekapt wordt. We hopen dat de beslissing van de minister dan ook echt tijdelijk is en dat ze een meer doordachte verandering in het werkveld kan doorvoeren die nog verder aan de verbetering van het aanbod kan bijdragen. ■

Als reactie op de beslissing van de minister kwamen er van verschillende betrokkenen tegenvoorstellen. Er wordt unaniem gepleit voor een preventieve maatregelen in de vorm van loopbaanbegeleiding, maar de discussie over wie die moet betalen (de werkende zelf, de werkgever, de vakbonden of de overheid) is nog niet uitgeklaard.

Marieke Genard is loopbaancoach, geeft les aan anderstalige nieuwkomers en is redactielid van *LoopbaanVisie*.

www.zoekenaarwoorden.be

Referenties

- Baert, S., Clays, E., Derlous, E. (2022). *Welzijn op het werk in Vlaanderen: Nieuwe cijfers en duiding vanuit onderzoek* [Policy Brief, nr 6, 24 juni 2022]. Universiteit Gent
- Heyvaert, J. (2025, 4 maart). Demir beperkt aantal loopbaancheques tot 1000 per maand. *De Tijd*. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/netto/news/werk/demir-beperkt-aantal-loopbaancheques-tot-1-000-per-maand/10596167.html>
- VDAB. (2024). *Rapporten en Cijfers Loopbaanbegeleiding*. Geraadpleegd van <https://extranet.vdab.be/voor-gemandateerde-loopbaancentra/rapporten-cijfers>
- VOKA. (2025). *Hoe Loopbaancheques slimmer en toekomstgerichter kunnen*. Geraadpleegd van <https://www.voka.be/nieuws/hoe-loopbaancheques-slimmer-en-toekomstgerichter-kunnen-6-oplossingen>

Als je kiest voor inhoud.

Hartger Wassink,
Goed bestuur voor iedereen

Naar maatschappelijk verantwoord bestuur en toezicht

Met dit boek beoog ik een systematische benadering te bieden, om te komen tot meer maatschappelijk verantwoord bestuur én toezicht. De titel "Goed bestuur voor iedereen" heeft een dubbele betekenis. Goed bestuur zou voor iedereen moeten werken: de hele samenleving zou moeten profiteren van het werk van bestuur en toezicht. En goed bestuur moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij: coachboeken.nl

